

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

Mire e sorok megjelennek, az ország közel lesz az UNIO-s belépésről döntő népszavazáshoz.

Nincs kétségem, hogy a válasz igen lesz.

A csatlakozást szorgalmazó kampány lecsengése utáni átmeneti csönd ne tévesszen meg senkit!

Van teendők bőven. Mindenek előtt arra kell koncentrálni, hogy a lehetőségként felkínált támogatásokból minél többet meg tudjunk szerezni.

A figyelem tárgya nem lehet más, mint a támogatási feltételek pontos és részletes tanulmányozása, és azok haladéktalan teljesítése. Nincs idő a latolgatásra és késlekedésre!

Meggyőződésem, hogy a feltételek a magyartarka fajtát tenyésztő gazdaságok, gazdák számára új lehetőséget és a jelenleginél nagyobb esélyt kínálnak.

Éljünk vele. Ehhez nem kampány, hanem céltudatos cselekvés kell!

Tóth Róza
MTE elnök

TARTALOMJEGYZÉK

A szarvasmarha-ágazat az EU-ban.....	4
Aero-Omega Hús Kft., Pilis.....	8
Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet, Tevel.....	9
A magyartarka szarvasmarha.....	10
Beszámoló a hús-ITV eredményeiről.....	12
Tenyésztési aktualitások.....	14
I. Tarka fotópályázat.....	15
Rege a verestarkáról.....	16
Julcsi és Juliska.....	17
Rövidhírek.....	18

Készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával

**A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Holló István
Húth Balázs
Ments András
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
Egyesületi Iroda
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/450-022
e-mail: magyartarka@axelero.hu
web: <http://www.magyartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
2755 Kocsér, Kossuth u. 3.
tel.: 53/558-531
e-mail: mtarka@matavnet.hu

Felelős kiadó: Tóth Róza
Lektor: Vadászné Varnyú Anikó
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 1.000 példányban

Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid - Klimits Gabriella

A SZARVASMARHA-ÁGAZAT TÁMOGATÁSAI ÉS PIACSZABÁLYOZÁSI ESZKÖZEI AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A címben szereplő kifejezés, hogy szarvasmarha-ágazat a magyar szakemberek számára magában foglalja mind a tej-, mind a kettős-, mind a húshasznú állományokat. Miután az Európai Unió támogatási és piacsabályozási rendszere termékpályákat különböztet meg, ezért a jövőben szarvasmarha (marhahús) termékpálya, illetve tej- és tejtermékpályáról beszélhetünk. A cikkben is e felosztás alapján tárgyaljuk a témaköröket. A kettőshasznosítású egyedeket - így a magyartarkát - tenyésztő, illetve tartó gazdálkodók számára általánosságban elmondható, hogy az inkább tejhasznosítási irány (elsősorban nagyüzemek) a tej- és tejtermékpálya, míg a húshasznosítási irány (elsősorban kisüzemek és egyéni gazdálkodók) a szarvasmarha termékpálya támogatási és szabályozási rendszerét tudják igénybe venni. Természetesen egyes közvetlen kifizetéseknel átfedések lehetnek.

A marha- és borjúhús termékpálya szabályozása és elemei

A marha- és borjúhús közös piaci szervezete által alkalmazott szabályzó eszközök 3 kategóriába sorolhatók, amelyek az 1. táblázatban láthatók.

A szarvasmarhához kötődő támogatások igénybevételéhez az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (IIER) által előírt nyilatkozatot szükséges tenni, amely a földterületre (nagyság, hasznosítás, termelt növényi kultúrák) és az élőál-

latra (fajta, korcsoport, egyedi azonosítók) vonatkozik. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy a támogatást igénylő termelő vállalja, hogy pontos adatokat szolgáltat a támogatást igénylő lapon:

- a földterületére
- a tartott állatok számára, nemére és korcsoportjára vonatkozóan, a szarvasmarha egyedazonosító számának megadásával
- gazdaságában naprakész nyilvántartást vezet az állatállományról (születés, betegség, elhullás stb.)
- az egyes támogatásoknál feltüntetett kötelező tartási időszak alatt a birtokon tartja a támogatásban részesülő állatot
- lehetőséget ad arra, hogy szűrőpróbaszerűen ellenőrizték a kifizető ügynökség alkalmazottai a bevallott adatok valóságát

Valótlan adatok közlése a támogatásból való kizárást, súlyosabb esetben büntetést von maga után.

Anyatehén támogatás

Az EU idevonatkozó szabályozása szerint anyatehén támogatás minden húsmarha típusú vagy húsmarhával való keresztezésből született tehénre igényelhető, amely hústermelésre szánt borjak nevelésére tartott állományhoz tartozik. Ez alól kivételt képeznek azon egyedek, melyek tételesen meghatározott fajtakörhöz (például holstein fríz, jersey, ayshire, tehát intenzív tejhasznosítású fajta) tartoznak. Ebben az értelemben támogatásra

jogosultak lehetnek - bizonyos feltételek teljesítése esetén - a kettőshasznosítású fajták egyedei és a keresztezett egyedek is. A tenyésztőnek lehetősége van arra, hogy kérelmében tenyészutánpótlást jelentő üszöket (nyolc hónapnál idősebb, még nem ellett hústípusú nőivarú szarvasmarha) is bejelentsen. A tenyésztő által a kérelemben említett üres tehenek és üszők együttes száma nem haladhatja meg a 40%-ot. Az EU ennél a támogatási formánál Magyarország számára 117000 egyedben határozta meg a támogatható állatlétszámot. A támogatás 200 €/tehén/év x 55%, ami 26974 Ft/tehén/év támogatási összeget jelent. Minden egyes tagország saját hatáskörében dönthet úgy, hogy a szarvasmarhatartó gazdák közül azok jogosultak az anyatehén támogatásra, akiknek a rendelkezésre álló éves tejkvótájuk nem haladja meg a 120000 kg-ot, vagy az anyatehén támogatásra csak olyan szarvasmarhatartó gazda nyújthat be igényt, aki az adott évben egyáltalán nem értékesített tejet feldolgozónak. A termelőknek eleget kell tenni a 6 hónapos birtokon tartási kötelezettségnek is, amely a támogatási kérelem benyújtásának napjától számítandó. A támogatási jogosultság egyéni felső határát minden egyes termelőre külön kell megállapítani. Fontos megjegyezni, hogy az egyéni támogatási jogosultság vagyoni értékű jognak tekinthető, azaz - a meghatározott kereteken belül - forgalomképes és átruházható. Ha egy termelő gazdaságát eladja vagy egyéb módon másnak átadja, valamennyi anyatehén prémium jogát is átadhatja annak a személynek, aki a gazdaságot átveszi. Joga it részben vagy egészben más termelőnek a gazdaság átadása nélkül is átadhatja. A tagországok saját nemzeti költségvetésből kiegészíthetik ezt a támogatást anyatehén-kiegészítő különtámogatással, ami azonban nem haladhatja meg az 50 €/tehén/év x 55% mértéket (6744 Ft). A nemzeti kiegészítő támogatás kritériumait a tagországok saját agrárpolitikai céljainak megfelelően maguk határozzák

Intézkedés, jogcím	Támogatási összeg* (Ft, 100%)	Támogatási felső határ (egyed)	Kedvezményezett
Közvetlen jövedelemkiegészítő támogatások:			
- Anyatehén támogatás (+ külön támogatás nemzeti költségvetésből)	49 044 (+12 261)	117 000	
- Speciális húsmarha támogatás	51 496	94 620	
- Vágási támogatás			
- Borjú	12 261	94 439	
- Kifejlett szarvasmarha	19 618	141 559	
- Szezonálitást csökkentő támogatás			
- Extenzifikációs kifizetés	24 522	-	
- Kiegészítő támogatás	719 984 557	-	

1. táblázat A marha- és borjúhús termékpálya szabályozásának elemei és magyarországi jellemzői

*1 € = 245,22 Ft. MNB hivatalos deviza árfolyama 2003. március 13.

meg, de arról tájékoztatni kell az Európai Unió Bizottságát.

Speciális húsmarha támogatás

Az a termelő, aki gazdaságában hímváru szarvasmarhákat tart, és ilyen igényt nyújt be, speciális húsmarha támogatásra lehet jogosult. Ez éves támogatás formájában igényelhető, naptári évenként és gazdaságonként, a regionális felsőhatár által megszabott határok közt, az alábbi korcsoportok mindegyikében. A speciális húsmarha támogatás:

- a) egyszer jár minden kilenc hónapos kort meghaladott bika élettartama alatt
- b) kétszer jár minden tinó élettartama alatt:

- első alkalommal kilenc hónapos korban
- második alkalommal azután, hogy a 21 hónapos kort elérte

A csak hústermelés céljára hasznosított hímváru (kasztrált és kasztrálatlan) szarvasmarhára fizethető fajta korlátozás nélkül. A támogatások összege bikák után egyszeri 210 € x 55% (28323 Ft), tinók után kétszer 150 € x 55% (2 x 20231 Ft). Kötelező birtokon tartási időszak az igénylés napjától számított 60 nap, ami a vágást vagy az exportot megelőző egy hónapon belül járt le. A támogatás jogosultság 2 NE / hektár állománysűrűségi kritériummal korlátozott, azaz csak ennél kisebb állománysűrűség esetén lehet igényelni. Annak érdekében, hogy az EU a kifizetések összességét ellenőrzés alatt tartsa minden tagállamra "regionális felsőhatárt" vezetett be a jogosultságok tekintetében. Magyarország jogosultságának felső határa 94620 egyed.

Vágási támogatás

Ügynevezett vágási támogatásban részesülhet a szarvasmarhatartó gazda minden az EU területén működő vágóhidra le-adott, vagy az EU területén kívül exportált élő szarvasmarha után. A termelőknek minden évben nyilatkozniuk kell arra vonatkozóan, hogy az adott évben kívánnak-e vágási támogatásban részesülni. Ezt a nyilatkozatot legkésőbb az első támogatási kérelem benyújtásával azonos időpontban kell megtenni. Amennyiben a termelők az adott évre vonatkozóan nem tesznek nyilatkozatot, azt úgy kell tekinteni, mintha az előző éves nyilatkozatukat tartanák fenn. Ennél a támogatásnál nincs fajta vagy ivar szerinti differenciálás. Kor szerinti különbséget

azonban a támogatás mértékénél előírtak az alábbiak szerint:

- nyolc hónaposnál idősebb bikák, tinók, tehenek és üszők után 80 € x 55% (10790 Ft),
- a 160 kg vágott testsúlyúnál és hét hónaposnál fiatalabb borjak esetén 50 € x 55% (6744 Ft) igényelhető.

A támogatást a vágást vagy az exportot követő hat hónapon belül a termelő számára kifizetni. A támogatási kérelmet nem csak a támogatásra jogosult termelő nyújthatja, az beadható például a vágóhidra által is. A támogatás jogosultja azonban ekkor is csak az lehet, aki betartotta az igénylést követő naptól számított és a vágást vagy az exportot megelőző egy hónapon belül lejárt 60 napos kötelező birtokon tartási időszakot. Vágási támogatás tagállami jogosultság felső határa bikák, tinók, tehenek és üszők esetén 141 59, míg 1 és 7 hónapos kor közötti borjaknál, illetve 160 kg-nál kisebb tömegű karkaszoknál 94439.

Szezonálitást csökkentő támogatás

A speciális húsmarha támogatáshoz kapcsolt támogatási forma. Elsősorban azon tagállamokban van jelentősége, ahol extenzív tartáson alapuló vágómarha előállítás folyik. A támogatás célja, hogy a legelőről egyszerre lekerülő állatok vágását időben szórtabbá tegye. A szezonálitást csökkentő támogatás feltételrendszere nem felel meg a jelenlegi magyar termelési viszonyoknak, így annak igénybevétele nem várható.

Extenzifikációs támogatás

A támogatás célja az extenzív állattartás ösztönzése. Azok a termelők jogosultak az igénybevételeire, akik már részesültek speciális húsmarha vagy anyatehén támogatásban, és az adott naptári évben az extenzifikációs prémium állatsűrűségi kritériumait teljesíteni tudják. Amennyiben a gazdaság állatsűrűségi mutatója kisebb, mint 1,4 nagyállat egység (NE) / takarmánytermő terület hektár, a termelő külön támogatást vehet fel az anyatehén és speciális húsmarha támogatásra jogosult állatai után. A támogatás mértéke 100 € x 55% (13487 Ft). Takarmánytermő területnek számítanak a legelők, a kaszálók, a szálás- és tömegtakarmány előállítására fordított területek, illetve az EU szabályozás szerinti földalapú támogatásban nem részesített területek. Az állatsűrűség kiszámításához használt takar-

mánytermő területnek legalább 50 %-ban gyepeknek kell lennie.

Kiegészítő kifizetés

A 2000. évtől lehetőség van kiegészítő kifizetés elosztására, melynek felhasználását nemzeti hatáskörben lehet szabályozni, igazodva az országonként eltérő termelési sajátosságokhoz. Ez a támogatás állatlétszám vagy termőterület alapon kerülhet kifizetésre. A támogatás nemzeti kerete egy rendeletileg előre meghatározott összeg, mely hazánk számára 2936076 €.

Intervenció

A beavatkozásnak ez a formája az adott időben, a közösségi vagy nemzeti marhahús piacon megjelenő marhahús többlet piacról történő kivonását szolgálja. Az intervenciós felvásárlás tehát egy olyan piactámogató mechanizmus, amely a marhahús piacon megjelenő túlkínálat eltávolításával próbálja a piaci árak optimálisnak tartott szint alá történő csökkenését megakadályozni. Az intervenciós felvásárlásokhoz kapcsolódó műveletekben a termelő közvetlenül nem vesz részt.

Magántárolási támogatás

Szintén a piaci felesleg időszakos eltávolítására használt piaci intézkedés, a magántárolási támogatás, mely intervenciós felvásárlások nélkül teszi lehetővé a kínálati szabályozást. Ennek a támogatásnak az intervencióval szembeni előnye az, hogy bizonyos keretek között a tulajdonos döntheti el a tárolás időtartamát, és a legalkalmasabb pillanatban értékesítheti a tárolt húst.

Harmadik országokkal folytatott kereskedelem szabályozása (a tejágazatra is érvényes)

Az import és export engedélyek a Közösség egész területén érvényesek. Ezeknek az engedélyeknek a kiadása biztosíték letételéhez kötött, amely garantálja, hogy a termékeket az engedély érvényességi ideje alatt importálják vagy exportálják; amennyiben az import vagy export ezen idő alatt nem, vagy csak részben történik meg, a biztosíték - a vis major eseteit kivéve - teljesen vagy részben elkobzásra kerül.

A tej- és tejtermékpálya szabályozása és elemei

A következők, tejágazatra vonatkozó piacszabályozási elemek ismerete a főként

tejhasznú teheneket tartó gazdálkodók számára fontosak.

Az Európai Unió árrendszere

A közös tejiaci politika egyik meghatározó irányelve az, hogy a termelők megfelelő szintű jövedelemhez jussanak a termelői áron keresztül. Ennek érdekében - minden év július 1-jétől a következő év június 30-ig tartó gazdasági évre - három intézményes árat határoznak meg. Az első a tej irányára, amely 3,7%-os zsírtartalmú tejszóra vonatkozik. Az irányár nem jelent garantált árat, mert tényleges piaci beavatkozásra a nyers tej romlandó jellegénél fogva gyakorlatilag alkalmatlan. Az irányár jelenleg 30,98 €/100 kg (~7597 Ft/100 kg), ami 2005-től kezdődően fog évente csökkenni, így a 2007. július 1-jén kezdődő gazdasági évtől már csak 25,42 €/100 kg (~6233 Ft/100 kg) lesz. Az irányár meghatározásával egy időben további két árat állapítanak meg minden évre: egyrészt a vaj, másrészt a sovány tejszór intervenciós árat. Ez a két ár is lépcsőzetesen, 5%-kal fog csökkenni a 2005-ös gazdasági évtől. A vaj intervenciós ára jelenleg 328,2 €/100 kg (~80481 Ft/100 kg), ami 2007. július 1-jétől 278,97 €/100 kg (~68409 Ft/100 kg) mértékű lesz. A sovány tejszór intervenciós ára 205,52 €/100 kg-ról (~50397 Ft/100 kg) fog fokozatosan 174,69 €/100 kg-ra (~42837 Ft/100 kg) csökkenni 2005 és 2007 között. Az intézményi árak csökkentését a 2005-től bevezetendő közvetlen termelői támogatások fogják ellensúlyozni.

A tejkvóta rendszer

Ez határozza meg a megtermelt tej egyéni és országos szinten értékesíthető mennyiségét. Míg a kvótán belül értékesített tej és az abból készült tejtermékek piaci zavarai levezetésének finanszírozását az Unió vállalja, addig a többletként jelentkező tej által okozott zavarok megszüntetését a felelős termelőknek kell finanszírozni. A rendszer szigorúsága azonban garanciát jelent a termelők számára, hogy az EU-ban nem merülhetnek fel átvételi gondok a tejipar részéről, hiszen garantált az általuk előállított termékek értékesítése is. A kvótarendszert az országos mennyiségek évenkénti meghatározása mellett kiterjesztették 2008. március 31-ig. A kvótaév tartama eltér a gazdasági évtől, ugyanis április 1-jétől következő év március 31-ig tart.

A kvóta típusai és mértéke

A rendszer kétféle kvótát különböztet meg, az egyik a feldolgozók felé történő értékesítésre vonatkozó ún. feldolgozói kvóta, míg a másik a fogyasztók felé közvetlenül eladott mennyiségekre vonatkozó ún. közvetlen értékesítési kvóta. Mindkét típus esetében meghatározták az egyes tagállamokra vonatkozó nemzeti kvóta mennyiségeket, amelyeket végső soron szétosztanak az egyéni termelők között. A 2002. december 3-án lezárult csatlakozási tárgyalások során Magyarország 1782650 tonna feldolgozói és 164630 tonna közvetlen értékesítési kvótát kapott a 2004. május 1-jétől - 2008. március 31-ig tartó 4 kvótaévre. Ehhez jár még egy ún. speciális átszervezési tartalék, ami 2006. április 1-jétől szabadítható fel. Ennek mennyisége 42780 tonna. A tartalék felszabadításáról - amely a kvótamennyiség 100 %-os kihasználtsága esetén történik meg - és annak felosztásáról (feldolgozói- és közvetlen értékesítési kvótára) az Európai Bizottság dönt. Így az országos kvóta mennyisége 2006-ban 1990060 tonnára nőhet.

A kvótarendszerben alkalmazott kiegészítő illeték

A termelők, illetve a tagállamok a kvótát meghaladó mennyiségben is termelhetnek tejet, ha ez nem jelenik meg az értékesítésben. A kvótán felül bármilyen csatornán keresztül értékesített tej mennyisége után azonban kiegészítő illetéket kell fizetni. Ez az összeg a feleslegek raktározására és ezek értékesítési költségeinek fedezésére szolgál. Az illeték mértéke a tej mindenkori irányárának 115%-a. Elméletileg a kvótáját túllépő valamennyi termelőt illetékfizetési kötelezettség terhel. Mivel azonban a tagállamok csak az adott ország nemzeti kvótájának túllépése esetén kötelesek befizetni az EU központi költségvetésébe, ezért egyes államok rugalmasabb rendszert alakítottak ki. Ilyenkor az illeték kiszámítása előtt a kvótájukat kihasználatlanul hagyó termelők fennmaradó kvótáját arányosan felosztják a túlteljesítők között, így ténylegesen csak az országos túlermelésért továbbra is felelős termelőket terheli az illetékfizetési kötelezettség. Valamennyi termelőre vonatkozik egy ún. egyéni referencia-zsírtartalom, amit egy adott év termelési adatai alapján állapítanak meg. Az egyéni referencia-zsír-

tartalmak átlaga nem lehet magasabb, mint a csatlakozási tárgyalásokon Magyarország számára megállapított 3,85%-os nemzeti referencia-zsírtartalom. Termelőnként természetesen más-más zsírtartalom kerül meghatározásra. Annak érdekében, hogy minden egyes termelő számára végső elszámolást dolgozzanak ki az illeték kiszámításához, a beszállított tej és/vagy tej-egyenérték zsírtartalmát össze kell vetni a termelő reprezentatív zsírtartalmával. Ha magasabb a zsírtartalom, a beszállított tej vagy tej-egyenérték mennyiségét kilogrammonként a plusz zsírtartalom minden egyes 0,1 grammja után 0,18%-kal kell megemelni, ha alacsonyabb, akkor csökkenteni. Magyarul, ha a termelő a referencia-zsírtartalmánál alacsonyabb zsírtartalmú tejet szállít a felvásárlóhoz, az kevesebb kihasznált kvótamennyiségnek számít és fordítva, zsírosabb tej esetén a beszállított mennyiség magasabb kvótakihasználtságot eredményez. Az illeték megfizetésének folyamata során az illetékes hatóságnak a felvásárlót (és közvetlen értékesítés esetén a termelőt) értesítenie kell arról, hogy a tagállam döntése alapján (az esetleges újraelosztás után) kell-e illetéket fizetnie. A felvásárlóknak és (közvetlen értékesítés esetén) az illetéket fizetni köteles termelőknek minden év szeptember 1-je előtt be kell fizetniük a tagállam által meghatározott illeték összegét.

A kvóták forgalmazása

A közösségi szabályok a tejkvótát a tejtermelésre használt birtok területéhez kötik. A kvóta terület nélküli átadása kellekppen indokolt strukturális célok esetén lehetséges. Ha egy termelő nem használja ki 70%-ban a kvótáját, a tagállam elrendelheti, hogy a kihasználatlan kvóta egy részét vagy az egészét elvonják a termelőtől és az a nemzeti tartalékba kerüljön. Természetesen előre nem látott elháríthatatlan akadály esetében, amely hatással van a termelési kapacitásra, ez nem történik meg, de ezt megfelelő módon igazolni kell. Az általuk meghatározott nap előtt, de legkésőbb március 31-én a tagállamok engedélyezik az adott kvótaévre azon kvóták átmeneti átruházását, amelyek tulajdonosai nem szándékoznak azokat felhasználni.

Belpiaci intézkedések

A piaci beavatkozások, mint például az intervenció és tejtermékek felhasználásához nyújtott különféle támogatások, a feldolgozók szintjén érvényesülnek és csak közvetetten hatnak a termelőkre. A belpiaci támogatásokkal a tejtermékek feldolgozását és a Közösségen belüli értékesítését támogatják. A támogatás meghirdetése nem kötött piaci zavar fellépéséhez, a feldolgozott termékmennyiséghez kapcsolódik. A következő támogatási formák sorolhatók ide:

- különféle intézkedések tehetők a piaci vajfeleslegek vagy az intervenciós készletek értékesítésének megkönnyítésére:
- vaj, vajsűrítmény és tejszín élelmiszeripari felhasználásának támogatása
- külföldi élelmiszersegélyek, illetve ingyenes juttatás a Közösségben leginkább rászorulóknak részére
- vaj kedvezményes árú értékesítése non-profit szervezetek számára
- támogatás a sütési célú vajsűrítmény előállításához felhasznált vajra, amelyet a kiskereskedelemben értékesítenek a fogyasztók felé
- sovány tej és tejpor állati takarmányban történő felhasználásának támogatása
- kazein és kazeinát előállításra felhasznált sovány tej támogatása
- tanulók tejjével történő ellátásának támogatása

Közvetlen támogatások

Az ágazat csökkentett mértékű piaci támogatásának következtében a termelők részére jövedelemtámogatási intézkedéseket kell bevezetni. A közvetlen termelői támogatások 2005. január 1-jétől kerülnek bevezetésre a tejágazatban.

Tejtámogatás

A támogatás egyénekenkénti szintjét a termelők egyéni referenciamennyisége (kvótája) alapján kell kiszámítani egy naptári évre. A támogatásra jogosult kvóta megegyezik az adott év március 31-én a gazdaságban rendelkezésre álló kvótával. A támogatás összege az alábbiak szerint alakul:

– 2005-re	5,75 €/t (~1 410 Ft/t)
60%	3,45 €/t (~846 Ft/t)
– 2006-ra	11,49 €/t (~2 818 Ft/t)
65%	7,47 €/t (~1 832 Ft/t)
– 2007-től	17,24 €/t (~4 228 Ft/t)
70%	12,10 €/t (~2 967 Ft/t)
2010-től	100%

Kiegészítő kifizetések

A valamennyi termelő számára azonos közösségi támogatási rendszer túl merev ahhoz, hogy a különböző adottságú területek termelői – akiknek termelési feltételei és jövedelmi helyzete eltérő – egyenlő elbírálásban részesüljenek. Ezek a támogatások nem köthetők a piaci árak ingadozásaihoz. A kiegészítő kifizetések teljesítésére az EU tagországonkénti globális összeget határozott meg 2005-re, 2006-ra és 2007-től a következő évekre. A támogatásokat a kvóta alapú támogatás pótlékeként és/vagy területalapú támogatás formájában lehet folyósítani. A pótlék ráadásként jár a rendelkezésre álló kvóta alapján, a tejtámogatás mennyisége után. A tejtámogatás és a pótlék együttes összege nem haladhatja meg az alábbi értékeket:

– 2005-re	13,9 €/t (~3 409 Ft/t)
60%	8,34 €/t (~2 045 Ft/t)
– 2006-ra	27,8 €/t (~6 817 Ft/t)
65%	18,07 €/t (~4 431 Ft/t)
– 2007-től	41,7 €/t (~10 226 Ft/t)
70%	29,19 €/t (~7 158 Ft/t)
2010-től	100%

A területalapú támogatás hektáronként adható. Ez tartalmazza a marhahús és borjúhús közös piaci szervezete keretében adott kiegészítő területalapú támogatásokat is. A támogatás olyan állandó legelők után igényelhető, amely

– a termelő rendelkezésére áll adott naptári évben

– nem tesz eleget a meghatározott speciális állatsűrűségi követelményeknek és

– amellyel kapcsolatban ugyanabban az évben nem igényelnek támogatást szántóföldi növények, szárított takarmányok vagy kertészeti kultúrák után

A támogatott állandó legelők területe egy régióban nem haladhatja meg a megállapított regionális bázisterületet. Az adható területalapú támogatás összege – beleértve a húsmarhák után kapott támogatásokat is – nem haladhatja meg 2004-ben a 192,5 €/ha (~46 970 Ft/ha) értéket.

Intervenció és magántárolás

Mindkét típusú intézkedés célja a tej és tejtermékek piaci árának stabilizálása, illetve a tejtermelés szezonális ingadozásából adódó ingadozások mérséklése. A két típusú beavatkozás alapvető különbsége az, hogy míg az intervenciós felvásárlás ese-

tén a termék tulajdonjoga átszáll az Európai Bizottságra, – aki így a továbbiakban szabadon rendelkezik a termékek felett – addig a magántárolási támogatásnál a feldolgozó megőrzi a termék feletti tulajdonjogát, és csupán a termék tárolásához kap támogatást azért, hogy ne kényszerüljön anyagi okok miatt az esetleg amúgy is telített piacon értékesíteni azt. A következő termékekre vehető igénybe ez a két támogatás:

- vaj és sovány tejpor intervenció
- vaj és sovány tejpor magántárolási támogatás

Összefoglalás

Az EU-s agrártámogatások legnagyobb tételét képező közvetlen támogatások fokozatosan kerülnek bevezetésre, annak ellenére, hogy az EU tagországok sokáig vitatták ezen támogatási forma létjogosultságát az új tagok esetében. E támogatások fő célja az adott ország agrárszektorában dolgozóknak az adott országban átlagosan meglévő jövedelmi szintek elérésének biztosítása, azaz a közösség agrárpolitikájának megfelelően, a méltányos életszínvonal megteremtése a mezőgazdaságból élők részére. Az újonnan csatlakozó 10 tagország gazdái közösségi forrásból 2004-ben a közvetlen támogatások 25 %-át, 2005-ben 30 %-át, 2006-ban 35 %-át kapják meg, majd ez további fokozatos emelkedés után 2013-ban éri el a 100 %-ot. A tárgyalások eredményeként ugyanakkor mód van a közvetlen támogatások nemzeti költségvetésből történő kiegészítésére, minden évben maximum 30 %-kal. Ugyanakkor lényeges szempont, hogy a közösségi jog értelmében nemzeti támogatást közvetlen kifizetés céljára az EU hozzájárulása nélkül egyetlen tagország sem folyósíthat. Azzal, hogy hazai forrásból 30%-kal a közvetlen támogatások kiegészíthetők, a magyar termelők már az első évben az EU-15-ök gazdálkodóinak biztosított szint több mint felét (55%-át) megkaphatják. A kiegészítéssel az átmeneti időszak 6 évre rövidül (az első évben már 55 %, a második évben 60 %, a harmadik évben 65 %), és a hetedik évben éri el a magyar kiegészítéssel a 100 %-ot.

Vágó Barnabás

AERO-OMEGA HÚS KFT. PILIS

Köszöntöm a Magyartarka olvasóit, azokat, akikkel már találkoztam és azokat is, akikkel majd ezután fogok. Vágó Barnabás vagyok az egyesület alföldi régiójának kapcsolattartója és küllemi bírálója.

2002. november elseje óta látom el ezt a munkakört a Magyartarka Tenyésztők Egyesületénél. Nyíregyházán születtem 1976. november 6-án. Szakmai pályafutásom állomásai: a mezőgazdasági szakközépiskolát Debrecenben végeztem állattenyésztő technikusként, majd a hőmezővásárhelyi főiskolán szereztem agrármérnöki diplomát. Első munkahelyem egy derecskei tejelő tehenészetben volt, ahol inszeminátorként kezdtem, majd műszakvezetőként folytattam. Ezután tettem fél év kitérőt a marhaágazatból és egy baromfifeldolgozóban próbáltam szerencsét, ahol 2002. november elsejéig dolgoztam. Jelenleg Orosházán lakom és innen látom el az alföldi régió feladatait. A következőkben egy olyan Pest megyei tehenészetbe kalauzolom el Önöket, ahol a gazdálkodás fő céljával a húsmarhatenyésztést választották, ahol jól megfér egymás mellett egy limousin és egy magyartarka tenyészet.

A pilisi AERO-OMEGA-HÚS Kft. telepén jártam, ahol Nádor József ügyvezető igazgató, a tulajdonos mutatta be gazdaságát.

A tenyészet csak az idei évtől tagja Egyesületünknek, de termelésellenőrzést is folytat, és azonnal csatlakozott a húshasznú tenyész bikák tesztelését célzó ITV-programhoz is. Az állatok két telepen kerültek elhelyezésre. Egy részük a már említett pilisi telepen található, nagyobb részük azonban a nemrég vásárolt újszilvási telepen vannak. A telep körül az új tulajdonos 17 hektár saját telepítésű legelőt létesített. Ez a terület kevésnek bizonyult, ezért Ágasegyházán, bérlegelőn is vannak állatok. Jelenleg 110 tehén található a tenyészetben, a hozzájuk tartozó szaporulattal. A cég három éve foglalkozik tenyésztéssel, azelőtt csak bikákat vásároltak, ezeket hízlalták és expor-

tálták. Jelenleg bikavásárlásra csak akkor kerül sor, ha a tehén a saját borja mellett több borjút is fel tud nevelni tejével. A született utódok közül az üszők tenyészutánpótlásként maradnak a tehenészetben, a bikák pedig 200 és 300 kg-os korban kerülnek exportra, a vásárlói igényekhez igazodva. A piaci igényekhez való alkalmazkodás mintapéldája az a "programozott" reprodukció, amivel a horvát - szlovén piac nyári felvevőkapacitását kiszolgálják. Az elletési ciklust tavaszra programozzák. A munkakörülmények javítása érdekében az élőmunka minimalizálásával a mostani gépparkot - John Deere erőgép, silózó, Bobcat kiskodó - bővíteni igyekeznek. Az etetés egyszerűsítésére etetőkocsit vásárolnak. Említésre méltó, hogy a társaság eddigi vásárlásait (újszilvási telep) és beruházásait állami segítség nélkül, önerőből vitte végbe. A további fejlesztésekhez azonban már igyekszik kiaknázni a pályázatok és állami támogatások nyújtotta lehetőségeket. Végző célként a 300 hústehén tenyésztését tűzték ki maguknak. Véleményük szerint ez az állomány méret a legjövödelmezőbb. A bővítést nem bízzák a véletlenre. Elsőként 16 tehenet vásároltak a bonyhádi Pannónia Mezőgazdasági Rt. telepéről. A szaporodásbiológia terén is a legjobb apaállatok alkalmazásával biztosítják a magas szintű geneti-

kai fejlődést. Az idei évben Hut apaságú utódok jönnek a világra.

A tenyésztő hosszútávú tervei között szerepel, hogy felhagy a mesterséges termékenyítéssel és magas genetikai érték mellett, kiváló mutatókkal rendelkező hím tenyészállat vásárlásával kiküszöbölje az inszeminálással járó esetleges nehézségeket. Vervonalként Indianer utódot szeretne gazdaságába bevenni.

Annak ellenére, hogy a gazdaság nem rendelkezik évtizedes tenyésztői múlttal a gazda családjában mélyen gyökerezik a szarvasmarhatartás iránti elkötelezettség és az állatszeretet. A nagyszülők megélhetését és mindennapjait évtizedekkel ezelőtt is a magyartarka fajta biztosította. Jelenlegi helyzetét megtartva szeretne folyamatos fejlesztéssel felkészülni az Európai Unió csatlakozására, mert azt vallja, hogy a jó minőségű, kis költséggel előállított magyar marhahús piacot tud magának teremteni a jelenlegi húspiacon.

Az Egyesület nevében sok sikert kívánunk a bemutatott gazdálkodónak és minden tenyésztőnek, aki ilyen céllal vag a jövőnek. Támogatjuk a hasonló jó kezdeményezéseket és szeretnénk ezúton is felajánlani segítségünket minden marhatartónak annak érdekében, hogy minél sikeresebb legyen ágazatunk és minél könnyebben vehessük a csatlakozással kapcsolatos akadályokat.

A gazda és tehene

Schweitzer József

KOSSUTH MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, TEVEL

Gazdaságunk Tolna megye délkeleti részén, Bonyhád város körzetében helyezkedik el. Szövetkezetünk jelenlegi formájában, a három szomszédos termelőszövetkezet egyesülésével, (Tevel, Kisdorog és Bonyhádvarasd) 1975 éve működik.

Területnagyságunk 3200 ha, melyből 2300 ha szántó-terület. Csak alaptevékenységgel foglalkozunk, melynek két fő ágazata a növénytermesztés és az állattenyésztés. A növénytermesztés fő növényei a búza, a kukorica, az árpa és a napraforgó. Kisebb területen természetünk még repcét, cukorrépát és hibrid-kukoricát is.

Az állattenyésztésen belül két ágazat működik: a sertésenyésztés és a szarvasmarha tenyésztés. A sertésállományunk magyar nagyfehér hússertés, az állomány minősítése: ellenőrzött tenyészet. A telepen 270 - 280 darab tenyész kocával és annak szaporulatával dolgozunk.

Szarvasmarha állományunk természetesen magyartarka, minősítése: bika-előállító tenyészet. A Magyartarka Tenyésztők Egyesületének alapító tagjai vagyunk.

A szövetkezet szarvasmarha létszáma 1100, melyből 410 tehén. Központi szarvasmarha telepünk sajnos nincs, ezért teheneinket három telepen tartjuk, ahogy a három szövetkezet egyesült. Így 100 - 100 tehénünk van Bonyhádvarasdon és Kisdorogon, 210 pedig Tevelen. Istállóink hagyományos, magtárpadlások "100-as" istállók. Technológiájukban zárt, kötött tartású, fal melletti etetőutas (Tevel), középső etetőutas (Bonyhádvarasd, Kisdorog). Az elavult technológia sok kézi munkaerőt igényel, melynek biztosítása egyre nehezebb feladatok elé állítja a telepek vezetőit. Rövidtávú terveink között ennek okán az állomány összevonása, fejőház építése szerepel, melyek megvalósításával hatékonyabban és könnyebben tudunk majd a szigorú Uniók előírásainak is megfelelő extra tejet termelni. Az állatokat csak télen tarjuk lekötve. Nyáron

használati szám	név	tej kg	zsír %	zsír kg	fehérje %	fehérje kg
0410	Jámbor	8371	3,93	328,7	3,28	274,2
0438	Sarolta	9341	3,97	370,6	3,20	298,9
0484	Krisztina	8205	4,21	345,1	3,14	257,8
0504	Rózi	8579	3,98	341,3	3,38	289,8
0676	Lenke	8166	4,69	383,3	3,33	271,9

Néhány jelenleg is termelő bikanevelő tehén adatai

telep	zárt lakt. száma	tej kg	zsír %	zsír kg	fehérje %	fehérje kg
Tevel	176	5209	4,06	211,3	3,51	182,6
Kisdorog	88	5564	4,08	227,3	3,44	191,6
Bonyhádvarasd	90	5986	4,13	247,1	3,54	211,9

A három telep elmúlt évi tejtermelési adatai

csak a fejés ideje alatt kötjük le őket az istállóban. Napközben a telepek melletti karámokban, vagy a közeli legelőkön legelnek. A legeltetés biztosítja ilyenkor a tömegtakarmány jelentős részét, mely olcsó és természetszerű tartást tesz lehetővé. A fejés ideje alatt az istállóban természetesen megkapják a megérdemelt tejelőtápot és szükség esetén az egyéb takarmányokat is. A növendék üszőnevelés szintén legelőre alapozott, tavasztól késő ősziig üszőállományunk legel, kiegészítésként egy kevés abrakot kapnak.

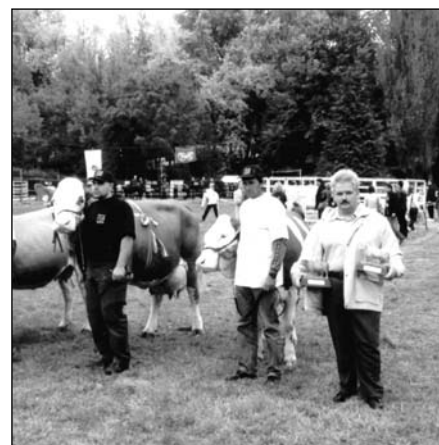
Mint már említettem, tenyészetünk bika-előállító tenyészet, ennek megfelelően évente az Egyesület szakemberei az OMT Rt. szakembereivel közösen elvégzik a bikanevelő tehének kijelölését és célpárosítását. Jelenleg 29 célpárosított bikanevelő tehénünk van, melyeknek bika utódai (amennyiben a szigorú állategészségügyi előírásoknak megfelelnek) az OMT Rt. Szombathelyi Állomása KSTV telepére kerülnek.

Tenyészetünkben, a Teveli telepen termel a Luca család 11 lánnyal, ezek közül hatan bikanevelő tehének.

Ezt a kiváló Luca családot kiemelten mutattuk be a Hegyitarka Világszövetség elnökségének 1999. szeptemberében. Ennek eredményeként az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy felkeresték szövetkezetünket és megtekintették szarvasmarha állományunkat, melyről

utána igen elismerően szóltak.

A bikanevelő tehénektől már sok neves tenyész bika került ki, melyeket már az egész ország területén használtak. Ilyenek voltak pl. a 9732 Dalmand, 13397 Mozdony Romit, 13764 Nyárád Horb, 13765 Novák Hodscha vagy a jelenleg is forgalmazható bikák közül a 12985 Löncs Hodscha, 12987 Lángész Zeus, 14739 Paritty Halling és a 14502 Rim Alpos. Ezeken kívül az OMT Rt. Szombathelyi Állomásán megtalálhatók még a fiatalabb generáció képviselői is, melyek szintén ígéretesek, de még nem rendelkeznek minősítéssel. Ezek a 15509 Tolna Profil, 15511 Takaros Hextern, 16699 Zselic Horst, vagy a 17045 Artur Samurai.

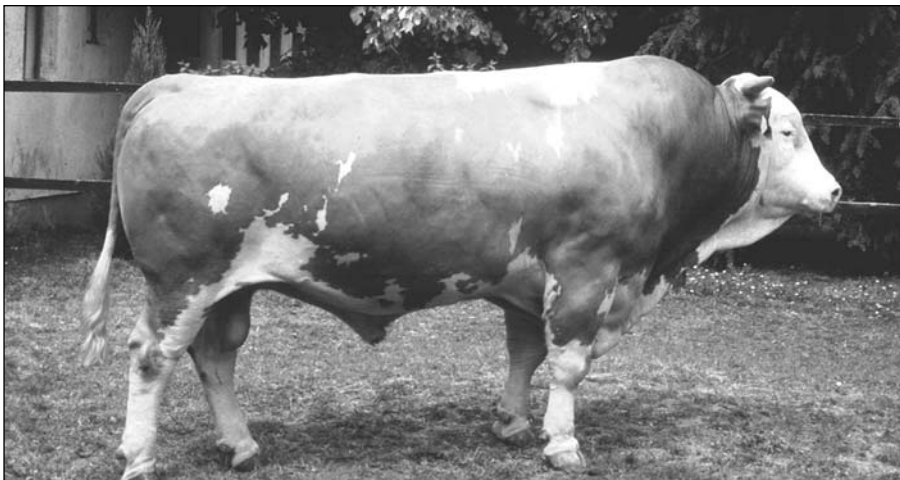

A MAGYARTARKA SZARVASMARHA

A magyartarka tipikus kombinált (kettőshasznosítású), középkorán érő fajta, amely egyesíti magában a minőségi tejtermelés (magas zsír- és fehérjetartalom) és hústermelés iránt napjainkban támasztott elvárásokat. Kialakulása és későbbi elterjedése szorosan összefügg hazánk elmúlt közel 300 éves történelmével. Az első zömében szimentáli és kisebb részben pinzgauai tehének a XVIII. században Bajorországból, Würtenbergből, Nassauból és Luxemburgból érkező bojor és sváb telepések lévén kerültek a királyi Magyarország területére. Így különösen Tolna és Vas megyék területén az őshonos magyar szürke mellett kezdtek megjelenni a túlnyomórésztben szimentáli vérségű tehének. Jelentős mértékű elterjedésének ekkor még gátat szabott az ország fejletlen (külterjes) mezőgazdasága, amely sem a takarmányozás, sem a tartástechnológia tekintetében nem volt képes a kultúrfajták magasabb igényét (fejlett takarmánynövény-termesztés, istállózott állattartás) kielégíteni. Döntő fordulatot jelentett a XIX. század második felében (dualizmus kora) tapasztalható gazdasági fellendülés, amelyet a fogyasztói szokások gyökeres megváltozása követett. A tej és tejtermékek iránt mutatkózó fokozódó kereslet utat nyitott a korszerű magasabb termelőképeségű, de egyben jóval igényesebb kultúrfajták előtt, amely megkövetelte a hazai mezőgazdaság korszerűsítését és a tejfeldolgozó háttér megeremtését (Szombathelyi Tejszövetkezet, Hortobágyi Sajtgyártó Szövetkezet, Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetség, Tejgazdasági Kísérleti Állomás stb.). Ezt az igényt szentesítette az 1894. évi XII. t.c. alapján készített törvényhatósági állattenyésztési szabályrendelet, valamint tenyésztési szabályrendelet, valamint tenyésztési beosztás. Eszerint a Dunántúlon a szimentáli (tájfajták kialakulása), az Alföldön a magyar szürke, a Felvidéken a pinzgauai az Erdős-Kárpátokban pedig a borzderes fajta bikáit lehet a köztenyésztésben felhasználni. A két világháború között az ország szarvasmarha

állományában növekedett a magyartarka részaránya, amely 1942-re elérte a 83%-ot (1,9 millió!). A céltudatos tenyésztőmunka következtében az értékmérő tulajdonságok fokozatosan konszolidálódtak, a fajta tej és hús termelőképesége pedig világszerte elismerést váltott ki a szarvasmarhatenyésztők körében (pl. a Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok magyartarka állományának 5569 kg-os laktációs tejtermelése). Mivel a második világháború az ország szarvasmarhaállományát döntően kitevő magyartarka létszámának több mint 3/4-ét elpusztította, a tenyésztést gyakorlatilag a nulláról kellett újrakezdeni. Ezt szolgálta az akkori földművelésügyi miniszter 1950-ben meghozott rendelete, amely szerint a magyartarkát kettőshasznosítású (tej-hús típusú) fajtaként kell továbbtenyészteni és szimentáli bikákat csak korlátozott számban lehet a nemesítés során felhasználni. Az 1972-ben meghirdetett és többé-kevésbé tudatosan végrehajtott kormányprogram következtében a magyartarka létszáma drasztikusan lecsökkent. Jelenleg a tenyésztésellenőrzött aktív populáció 11.161 egyed, amely rendkívül hátrányos a fajta versenyképességének fenntartása szempontjából. A fajta küllemi bélyegei a hegyitarka fajtakörbe tartozó fajtaváltozatokkal (némettarka, osztráktarka, montbeliardi, stb.) megegyezők. A fajta alapszínezete a világossárgától a

sötétsárgán és a vörösen keresztül a sötétvörösre terjed. Az alapszínnel be nem fedett testrészek fehérek. A színes foltok elhelyezkedése szabálytalan, tehát színes folt bárhol előfordulhat. A fekete vagy szürke szín kizáró ok. Jellemző színeloszlás a törzsön: 2/3 alapszín, 1/3 fehér. A test alsó vonala (has alatt) rendszerint fehér. Fehér továbbá a fej, a szügy, a has alsó része, a farok alsó harmada a farokbojttal együtt és a lábvégek. A fej a fülek kivételével fehér, melyen megengedett a szemfolt (vagy ókula), továbbá a nyakról áterjedő színes mezők. A fül általában színes. A szutyak sárga vagy hússzínű, amelyen a májfolt vagy márványozottság megengedett. Kizáró ok a nagy fekete foltos, illetve fekete szutyak. Napjainkban a fajtát kettős- és húshasznosításban (5669 egyed) tenyésztik. A kettőshasznosítású termelésellenőrzött tehénállomány 13.492 egyed, a húshasznosítású termelésellenőrzött tehénállomány pedig 5.669 egyed. A különböző statisztikai becslések szerint az ország tehénállományának 18-20%-a magyartarka. A fajtaátalakító keresztezés következtében drasztikusan lecsökkent termelésellenőrzött populáció nem elegendő ahhoz, hogy megfelelő számú, kiváló és ellenőrzött genetikai képeségű tenyészbikát állítsunk elő. Ezért az elmúlt években jelentős számú tenyészbika, illetve sperma importjára került sor. Elsősorban német-

tarka, osztráktarka és montbeliarde tenyészbikák termékenyítőanyagát használják fel a hazai tenyésztők (fontosabb értékmérő tulajdonságaikat a táblázat mutatja). A tény-szerűséghez azonban hozzátartozik, hogy a céltudatos tenyésztőmunka eredményeként jelenleg az import sperma felhasználás nem haladja meg a 3%-ot (2002-ben 138.000 adag felhasznált spermából csak 2592 adag import!), tehát a genetikai előrehaladás a korábbi évekkel ellentétben túlnyomórészt hazai tenyésztési tenyészbikákra alapozott. A kettőshasznosítású típus tenyészcéljában kiemelt jelentőséggel bír a fehérje-, a zsír- (ún. "hasznosanyagtermelés") és a tejmenyiségre, valamint a küllemi tulajdonságok közül tőgyalakulásra folytatott szelekció. Az előzőekben kifejtettek alapján a bikanevelő tehenek teljesítményszintje 110 kettős termelési index (KTI), az I. laktációban 370 kg hasznosanyag, több laktáció átlagában 400 kg. Külleme a populáció átlaga alatti nem lehet. Általános irányelv, hogy a bikaelőállítás tehenek a mindenkori ellenőrzött állomány legjobb 0.5-2%-át tegyék ki. Húshasznosítású magyartarka állományok esetében a bikanevelő tehenek kiválasztása a "Tehenek átlagos minősítő indexe" alapján történik (106%), továbbá a genetikai szárvatlanságot súlyozottan veszik figyelembe. Az ivadékvizsgálatba állított tenyészbikák örökítőértékének megbízható becslése kettőshasznosítású típusban a tejtermelési és a küllemi tulajdonságok alapján az Animal (vagy egyed) modellel történik. Az értékelt bikák rangsorolását a KTI alapján végzik, amelyet a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete Szakbizottsága határoz meg a tenyésztési irányelvek figyelembe vételével. Az Egyesület jövőbeni tervei közt szerepel a gépi fejhetőségnek, mint értékmérő tulajdonságnak és a "hústenyésztéknek" a fajta szelekciós rendszerébe történő beépítése, amelyek jelenleg az előkészítés stádiumában vannak. Az elmúlt évek világgazdasági ártrendeződései, az ország társadalmi-gazdasági életében végbemenő markáns változások sok vonatkozásban új helyzetet teremtek, és a tenyésztői elképzelések (menyiségi szemlélet) újragondolását is felvetik. Egyre nyilvánvalóbb, hogy rövid-középtávon a piaci kereslet és az árak állandó változása lesz a jellemző és ezeket

a változásokat csak meglehetősen pontatlanul tudjuk előre jelezni. Ilyen körülmények között a termelés mennyiségi és minőségi alapkritériumai mellett új igény a rugalmasság és a piaci reagálóképesség. A kombinált (kettőshasznosítású) állományok legnagyobb előnye a specializáltsággal szemben, hogy elfogadható szintű tejtermelés (5000-6000 kg) mellett kiváló hústermelőképességgel rendelkeznek. Az elmúlt tíz év általános tendenciája, hogy az európai kontinens hegyitarka populációiban a tejtermelőképeség és az ezzel szorosan összefüggő értékmérő tulajdonságok kifejezettebben szerepeltek a tenyészcélban, mint a hústermelőképességgel kapcsolatosak, ennek következtében az állatok életőmege kismértékben csökkent, a húsformák pedig némileg romlottak. E tekintetben hazánk hegyitarka tenyésztése is az európai irányvonalat követte. Ez a jelenlegi piaci viszonyok között (tej-hús arány eltolódása a tej javára), illetve a világ szarvasmarhatenyésztésében - különösen a tejelő marha esetében - tapasztalható specializációs törekvések (holstein fríz fajta előretörése) mellett természetes tenyésztői érdek. A tejmenyiség és a tőgyalakulás tekintetében elért látványos eredmények ugyanakkor lehetővé teszik, hogy a ráma, az izmoltság és ezzel együtt a vágóérték

az eddigieknél nagyobb mértékben szerepeljen a tenyészcélban. Hatékony és megbízható szelekciót csak akkor folytathatunk, ha az értékmérő tulajdonságot pontosan mérni tudjuk és ezáltal a tenyészbika-jelölt tenyésztékét nagy biztonsággal becsülhetjük. Ezt a célt szolgálja az előzőekben már említett "hústenyészték" kidolgozása és a magyartarka szelekciós rendszerébe történő beépítése.

A magyartarka szarvasmarha mind a tej-, mind a hústermelőképesség tekintetében kiváló és sok esetben még kihasználatlan tartalékokkal rendelkezik. Fenntartását, az utókor számára történő megőrzését a leírtakon túlmenően Bocsor (1960) A magyartarka marha c. könyvéből vett idézetével szeretnénk alátámasztani: "Sokkal kisebb nehézséget és anyagi áldozatot igényel a környezet viszonyaihoz jól illeszkedő fajta tulajdonságainak a fejlődő gazdasági élet követelményei irányában történő fejlesztése, mint egy régi fajta megszüntetése és egy új meghonosítása."

	fej	nem fej
Bikák:	1100-1200 kg kifejlettkori testtömeg 150-156 cm marmagasság	1200-1300 kg 152-158 cm
Tehenek:	600-700 kg kifejlettkori testtömeg 136-140 cm marmagasság	650-700 kg 136-142 cm
Termelésellenőrzött tehenek tejtermelése:	4997 kg 4,02% tejszírtartalom 3,42% tejfehérje-tartalom	
Húskitermelési arány:	60-61%	60-62%
Hasított testben a színhús aránya:	71%-ot meghaladó	72%-ot meghaladó
Súlygyarapodás – STV alatt – életnap alatt	1862 g 1458 g	1883 g 1572 g
Tenyésztésbevételei idő:	16-18 hónap 380-400 kg	16-18 hónap 380-400 kg
Hasznos élettartam:	átl. 3-4 laktáció	átl. 5-7 ellés

A magyartarka fajta értékmérő tulajdonságai (2001.)

Füller Imre - Dr. Polgár J. Péter - Harmat Ákos - Húth Balázs - Lengyel Zoltán

BESZÁMOLÓ A HÚS-ITV EREDMÉNYEIRŐL

Lapunk előző számában már beszámoltunk a hús ivadékteljesítmény vizsgálat első indításának bikánkénti vágási eredményeiről. A vágás után a hasított féltestek lehűtésre kerültek, majd bikánként három féltest csontozására került sor, szintén a Zalahús Rt. vágóhídján. A csontozásra kijelölt féltestek kiválasztásánál alapvető szempont volt, hogy a meghízalt 12-15 utód közül az átlagos küllemi tulajdonságokat (izmoltság, ráma) mutató három egyed kicsontozásra kerüljön. A csontozás a szarvasmarha-tenyésztési kódex előírásai szerint történt. A féltestek 24 órás hűtése után ismét mértük a pH-t, a hideg féltestek súlyát, majd az adatok felvételét követően kezdtük meg a csontozást. Testtájanként (comb, hátszín, rostélyos, puha hátszín, oldalas, szegye, lapocka, vesepecsenye, farok) megmértük az I., a II. és a III. osztályú hús, faggyú, ín és csont súlyát, rögzítettük a 12. és 13. csigolya között átvágott hátszínmetszet területét. Zsírsvanalízisre és aminosav-összetétel vizsgálatra mintát vettünk az első osztályú húsokból - vesepecsenye, fehérpecsenye, rostélyos -, amelyek laboratóriumi vizsgálata jelenleg is folyik. Az eredményekről önál-

ló cikkben számolunk be lapunk hasábjain.

A színhús kitermelés tekintetében a 15671 Bonyhádi Takarékos Stark tenyészbika-jelölt érte el a legjobb eredményt. Az egyed ötvözi magában az anyai oldalról hozott imponáló rámat és izmoltságot, amelyet a célpárosítására

használt, szintén kiváló küllemi tulajdonságokkal rendelkező 14596 Stark nevű német tarka bika tovább erősített. Takarékos a saját-teljesítményvizsgálat végén, a küllemi bírálat során izmoltságára és rá-májára egyaránt 7 pontot kapott. A KSTV alatti súlygyarapodása 1458 g/nap volt. Súlygyarapodása alapján egy közepes teljesítményű bika, míg vágási eredményei kiválóak. Színhús kitermelése a kicsontozásra került három bika fia átlagában 71,83%, igen kicsi szórásérték ($s\%=1,36$) mellett. A fenti tények is bizonyítják, hogy a vágóértékkal kapcsolatos részértékmérő tulajdonságok megbízható becsléséhez és ezen keresztül a céltudatos szelekcióhoz a hús ITV nélkülözhetetlen.

A 15511 Teveli Takaros Hexstern - saját-teljesítményvizsgálati zárás után - küllemi pontszámai közepesnek mondhatóak, míg az STV alatti súlygyarapodása 1802 g/nap volt. Három fiának színhús-kitermelése 71,06% ($s\%=2,20$) szórásérték mellett.

A sort a 15669 Teveli Trió Jogos követi. Anyja a 1603002315-00 Harang. A tehén nagy rá-májú, jól izmolt tenyészállat, kiváló tej-beltartalmi értékekkel. Ap-

ja a 12303 Jogos Radi kis termetű, kis rá-májú utódokat hozott, kiváló tejtermelés mellett. Ahogy a többi Jogos utód, úgy Trió sem tartozik a nagy rá-májú egyedek közé. A KSTV zárás utáni küllemi eredményei: ráma: 6, izmoltság: 5, lábszerkezet: 4. A súlygyarapodása a legjobb szín-húskitermelést mutató Takarékos súlygyarapodásával szinte megegyezik 1476 g/nap. Színhús kitermelése 70,03 % ($s\%=1,84$), de utódai kis méretéből adódóan a kitermelt hús 106,45 kg, míg az előző Takarosé hasonló kitermelés mellett 121,21 kg volt. A 15670 Jáki Tomi Husaldó és a 15672 Jáki Tekergő Husaldó mindketten hasonló 69,78% ($s\%=2,26$), illetve 69,51% ($s\%=3,75$) színhús kitermelést mutattak. A Husaldó nevű tenyészbika Németországból került hazánkba a magyartarka tej-és hústermelő képességének javítása céljából. Küllemi tenyészértéke a ráma és izmoltság tekintetében egyaránt 116. Tejtenyészértéke (MW): 122, hústenyészértéke (FW): 122. Az alábbiakban fiainak súlygyarapodását és küllemi pontszámait foglaljuk össze. Tomi KSTV utáni küllemi pontszámai: ráma 7, izmoltság 7, lábszerkezet 8, KSTV alatti súlygyarapodása 1304 g/nap. A Tekergő KSTV utáni küllemi pontszámai: ráma 8, izmoltság 6, lábszerkezet 6, KSTV alatti súlygyarapodása 1530 g/nap.

A montbeliard fajtát a magyartarka

tőgyalakulásának és tejtermelő képességének javítása céljából importálta Egyesületünk, nem titkoltan az a szándékkal, hogy a fajtára jellemző magas tejfehérje tartalmat és kedvező kazein összetételt is egyidejűleg javítani tudjuk. A 13399 Makád Univari már tenyészértékkel rendelkező bika (KTI=130), tejmenyiség javításában a hazai tenyésztésű, forgalmazható tenyész bikák között az első, lányai átlagon felüli tejtermelő képességgel és imponáló rá-májával rendelkeznek. Makád ráma tenyészértéke 116, izmoltság tenyészértéke 84. Színhús kitermelése valamennyi vizsgált bika közül a leggyengébb (69,31%, $s\%=0,28$). A kapott eredmények képezik a magyartarka tenyész bikák hústenyészérték meghatározásának alapját, amely hazánk európai uniós csatlakozá-

sának közeledtével egyre fontosabb és sürgetőbb. Magyarország 117000 anyatehénre kapott kvótát, és kiemelt támogatásra számíthatnak a minőségi hízóalapanyag hizlalásával foglalkozó gazdák. Ilyen közgazdasági feltételrendszer ismeretében különösen fontos, hogy a magyartarka minkét változatában (fejt és nem fejtt) a tenyész bikák hústermelő képességgel kapcsolatos tulajdonságait (hízékonyság, vágóérték) objektív, számszerű adatok birtokában folyamatosan fejlesszük. Emellett nem feledkezhetünk meg arról a tényről sem, hogy a nemzetközi tenyésztési integrációban és tenyészállat kereskedelembe a hazai tenyésztésű tenyész bikák piaci pozíciói hústenyészérték birtokában jelentősen erősödhetnek.

	színhús%	faggyú%	csont%	ín%
13399 Makád	69,31 ± 0,2	7,34 ± 0,66	19,53 ± 0,6	3,73 ± 0,46
15511 Takaros	71,06 ± 1,56	7,81 ± 0,83	17,91 ± 0,51	2,94 ± 3,03
15669 Trió	70,03 ± 1,29	5,98 ± 7,81	18,61 ± 1,53	3,78 ± 1,18
15670 Tomi	69,78 ± 1,57	8,89 ± 1,27	17,56 ± 0,38	3,65 ± 0,29
15671 Takarékos	71,83 ±	7,30 ± 1,59	18,40 ± 2,09	2,67 ± 0,34
15672 Tekergő	69,51 ± 2,6	9,22 ± 1,23	17,65 ± 1,33	3,33 ± 0,49

1. táblázat Színhús, faggyú, csont és ín %-os megoszlása

	hideg jobb fél (kg)	rostélyos+tarja	hátszín (kg)	comb+lábszár (kg)	lapocka+lábszár (kg)
13399	166,67 ± 12,42	17,56 ± 1,25	8,38 ± 0,6	54,22 ± 2,90	29,3 ± 1,71
15511	170,67 ± 10,69	18,47 ± 1,44	8,80 ± 0,87	54,60 ± 3,14	29,44 ± 1,84
15669	152,07 ± 6,20	16,5 ± 0,52	8,64 ± 0,52	51,12 ± 2,99	26,01 ± 1,1
15670	158,6 ± 8,15	17,13 ± 2,01	8,48 ± 0,33	52,34 ± 2,52	26,94 ± 0,99
15671	157,00 ± 7,00	17,07 ± 1,47	8,07 ± 0,23	52,14 ± 1,26	27,35 ± 1,89
15672	166,20 ± 18,71	17,97 ± 2,29	8,83 ± 1,21	53,33 ± 6,43	28,27 ± 2,61

2. táblázat Fontosabb kereskedelmi húsrészek mennyisége (kg)

Harmat Ákos

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK

Lapunk idei első megjelenése alkalomával ismét számot adhatunk egy év tenyésztési eseményeiről. Az elmúlt év sok tekintetben újat hozott az Egyesület életébe. 2002. január 1.-től egyesületi irodánknál történik a származási igazolások kiadása. A fejtt állományokból 118, a nem fejtt állományokból 91 tenyészállatraadtunk ki származási igazolást. Ezek a számok azonban nem fedik le teljes egészében a magyartarka tenyészállatforgalmat, hiszen a két - magyartarka üszőkkel feltöltött - intervenció telepről több mint ötszáz vemhes üszőt adtak el, ami sokszorosa az elmúlt évek forgalmának. Különösen a húshasznú állományokban történtek jelentős fejlesztések. Ez a felfokozott érdeklődés feltehetően a várható kedvező EU-s támogatásoknak köszönhető. Megnőtt a kereslet a természetes fedezésre alkalmas minősítésért, és ezekből 25-öt láttunk el névvel és Központi Lajstromszámmal.

A tavalyi évtől Egyesületünk végzi a húshasznú állományok termelésellenőrzését is. Mivel az ehhez jelenleg használt program nem mindenben felel meg az elvárásoknak, ez év elején megkezdtük egy új program kidolgozását. Reményeink szerint ez az előzőnél egyszerűbb kezelhetősége miatt alkalmas lesz telepírányítási szoftverként való üzemeltetésre is. Ezt a programot le tudjuk telepíteni a termelésellenőrzött húshasznú tenyészeteinknél, így lényegesen könnyebbé válik az adatforgalom és a kapcsolattartás tagjakkal.

Jelentős előrelépés volt, hogy a 2001. évi novemberi próbafuttatás után 2002 májusában már hivatalosan is publikálhatók voltak a tejtenyészértékekkel rendelkező magyartarka bikák szomatikus sejt-szám tenyészértékei is. Egyesületünk évek óta gyűjti az adatokat a fejhetőség tenyészérték számításához, és 2002-ben megkezdődött a hasznos élettartam tenyészérték számításának kidolgozása

is. Amennyiben az említett tulajdonságokra is közölhető tenyészértékekkel rendelkezünk, ez jó alapot szolgáltat egy összevont "fitnessz" tenyészérték-index számítására is, amellyel a német és osztrák tenyészszakok már rendelkeznek.

Beérték az első gyümölcsei az elmúlt év egy másik fontos kezdeményezésének. A hús ITV-be állított hízbikák első három csoportjának megkezdődtek a próbavágásai. Az első két csoportról már minden adat rendelkezésre áll a hústenyészérték számításához. Amennyiben a hízekonysági, a vágási és a származási adatokat sikerül kompatibilissé tenni az osztrák tenyészértékbecslési programmal, reményeink szerint májusban a magyartarka lesz az első fajta Magyarországon, amelyik tenyészérték szintű információval rendelkezik az említett tulajdonságokra vonatkozóan. Ezen belül: 15511 Teveli Takaros Hexstern, 15671 Bonyhádi Takarékos Stark, 15672 Jáki Tekergő Husaldo, 15669 Teveli Trió Jogos, 15670 Jáki Tomi Husaldo, 13399 Makád Univari, 15510 Ménesbirtok Tarka Profil, 15791 Kocséri Tavas Hiller, 15895 Bonyhádi Varázs Spiro és 15792 Kocséri Totem Perek tenyészszakok. Az adatok előzetes feldolgozásából kiderült, hogy az előbb említett tíz tenyészszak 133 utódának átlagos vágási százaléka 59,6%, míg a színhús kihozatal 70,3% volt. Ezek az értékek nem csak a német és osztrák hegyitarka eredményekkel versenyképesek, de a világ élvonalába tartozó nagytestű francia húsmarha fajták vágási tulajdonságaival is bátran összehasonlíthatók.

Az új eredmények mellett tovább folytattuk a már "hagyományos" egyesületi feladatokat is. Az elmúlt évben 2186 első laktációs tehén ivadékvizsgálati célú küllemi bírálatára került sor. Mivel 2002. november elsejével új munkatárssal gazdagodott egyesületünk, lehetőség nyílik az eddig nem bírált állományok bírálati programba illesztésére. Újra megkezdhetjük a nem fejtt állományok küllemi bírálatát is, ami 1997 óta szünetelt, megfe-

lelő bírálati kapacitás, és bírálati szabályzat hiányában. Vágó Barnabás kollégánk - ezen felül - az alföldi régióba tartozó tenyészszakokkal való kapcsolattartást is el látja, így tagjaink közvetlenül, helybeli munkatárstól juthatnak a számukra fontos információkhoz.

Természetesen az ITV célú küllemi bírálatokon kívül bikanévelő tehének bírálatára és célpárosítására is sor került. 10 fejtt tenyészszakból 158 bikanévelő tehén került kijelölésre, melyek KTI (Kettős Termelési Index) átlaga 127 volt, ami több, mint két szórásértékkel haladja meg az átlagot, és az aktív populáció 1,7%-át képviselik. Célpárosításra a legnagyobb genetikai értéket képviselő hazai, osztrák és német apaállatokat használtuk. Négy fejtt tenyészszakból 59 bikanévelő tehén kijelölését végezte el az Egyesület, az OMT Rt., és az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet szakembereiből álló bizottság.

Két ciklusban, összesen nyolc tenyészszak (16454 Kocséri Zefir Lenge, 16930 Bonyhádi Acél Horwart, 16699 Teveli Zselic Horst, 16698 Kocséri Zúditó Gebal, 16700 Jáki Zsonglőr Samuraj, 16890 Ménesbirtok Arató Gebal, 16931 Rádóci Adu Samuraj, 17044 Bonyhádi Apostol Horst) indult Ivadék Teljesítmény Vizsgálatban. Az indítás az OMT Rt. munkatársaival közösen kidolgozott ITV tervnek megfelelően történt 34 tenyészszakban, átlagosan 750 adag spermával.

Az elmúlt évben újra megkezdtük az Aranytörzskönyv vezetését, amelybe minden 60.000 kg termelt tej, vagy 2.000 kg választott borjú élettelteljesítményt elért tehén beiktatásra kerül. Az erről szóló oklevelet minden évben a Közgyűlésen adjuk át a tehén tulajdonosának. Az indulás évében 8 kettős és 15 húshasznú tehén került beiktatásra az Aranytörzskönyvbe, amelyeket minden bizonnyal az idei évben is több társuk követ majd.

I. TARKA FOTÓPÁLYÁZAT

A bonyhádi Tarka Fesztivál szervezői első alkalommal hirdetik meg országos fotópályázatukat, melynek témája a szarvasmarha és annak tenyésztése. A pályázaton foglalkozástól és életkortól függetlenül bárki részt vehet.

Fekete-fehér és színes fotókat egyaránt elfogadunk. Egy szerzőtől maximum öt darab egyedi fotót várunk, bármilyen megosztásban lehet köztük a fekete-fehér illetve a színes felvétel.

A fotók mérete 24x30-as legyen, kérjük őket - a kép szélétől 1,5 cm-rel szélesebb - fehér hordozóanyagra kasírozni.

A fotók, illetve a hordozóanyag hátoldalán szerepeljen a szerző neve, postacíme, telefonszáma, a felvétel címe, és a helyszín, ahol a fotó készült.

A pályázatra a nevezési díj - beküldött képek számától függetlenül: 400 Ft,

melyet a pályázati katalógus elkészítésére és a postaköltségekre kívánunk fordítani. Részletes információ és jelentkezési lap kérhető a bonyhádi Vörösmarty Mihály Ifjúsági és Művelődési Központban (7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2.), telefonszám: 74/451-455.

A beküldött képek díjazásáról a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetségének szakértőiből és a Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének képviselőiből álló zsűri dönt.

A pályaművek beérkezési határideje: 2003. július 15. A képek a fenti címre postázhatók, illetve személyesen is átadhatók a helyszínen. Kérjük a pályázókat, hogy alkotásaikat vissza-küldésre is alkalmas csomagolásban adják postára.

A pályaművek elbírálása és a pályázók kiértékelése: 2003. augusztus 4.

A Tarka fotókiállítás a kétnapos Tarka Fesztivál szakmai konferenciájának a keretében nyílik meg, 2003. augusztus 15-én, délelőtt 10 órakor. A megnyitóra mindenkit szeretettel várunk. A tárlat augusztus 29-ig tekinthető meg a bonyhádi művelődési központ nyitvatartási idejében.

A pályázatra érkezett fotókat 2003. szeptember első hetében postázzuk vissza a szerzőkhöz. Aki személyesen szeretné átvenni fotóit, kérjük, jelezze ezt augusztus 28-ig a művelődési központ telefonszámán (74/451-455).

I. díj: 40 ezer Ft

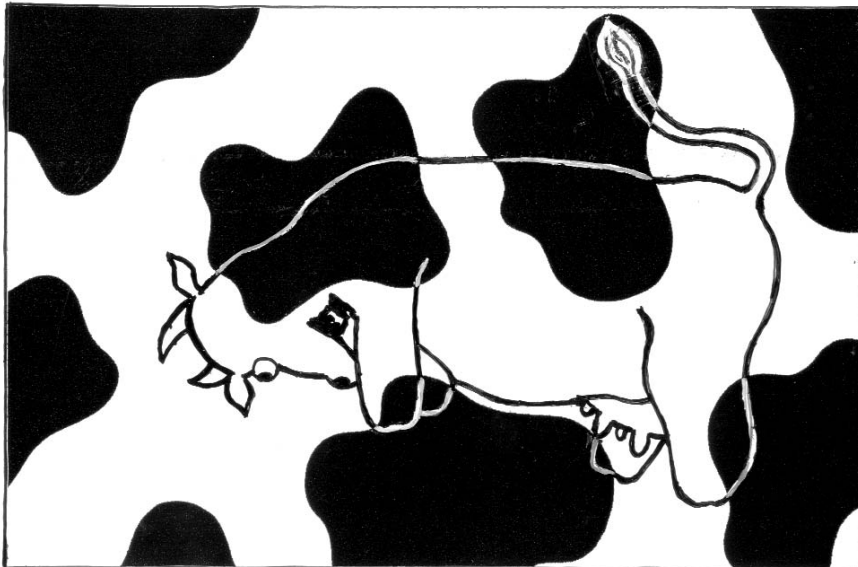
II. díj: 30 ezer Ft

III. díj: 20 ezer Ft

A magyarartarka szarvasmarhákra készült fotók közül 30 ezer Ft-os különdíjjal honoráljuk a legjobb képet, mivel a Tarka Fesztivál feladata a - Bonyhádnak is hírnevet szerző - magyar-tarka népszerűsítése.

A fotókiállítás népszerűsítésével kapcsolatos publikációkban a fotók szerzői jogdíj fizetése nélkül szabadon felhasználhatók. Megjelenés esetén a szerzők tiszteletpéldányt kapnak a kiadványból. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete a kiválasztott képek közzététel jogát esetleg megvásárolja szakmai lapjában való felhasználásra, a szerzővel való egyeztetés után.

A pályázatra beküldött képeket az alkotók hiánytalanul visszakapják. A képekben postai szállítás közben keletkező károkért a rendezők nem tudnak felelősséget vállalni.

KIEMELT PÁRTOLÓ TAGJAINK

ALLTECH HUNGARY Kft.

1107 Budapest, Szállás u. 5.

HUNLAND TRADE Kft.

2347 Bugyi, Ráda pusztá

SANO MAGYARORSZÁGI Kft.

8000 Székesfehérvár, Gugásvölgyi u. 15.

TAURINA-KANIZSA Kft.

8800 Nagykanizsa, Szent Flórián tér 18.

ZALAHÚS Rt.

8900 Zalaegerszeg, Balatoni u. 5-7.

PÁRTOLÓ TAGJAINK

BOVIMARKET Kft.

1033 Budapest, Vörösvári u. 97.

DÉLI-FARM Kft.

6712 Szeged, Kettőshatári u. 6.

Nagy László, Bonyhád

REGE A VERESTARKÁRÓL

A tehénmeseíró pályázat nyertes alkotása (2002)

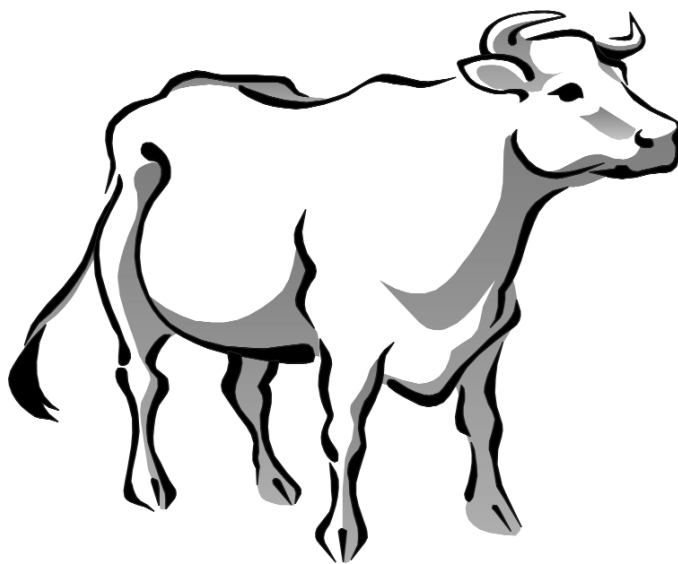
Réges-régen, a nem biztos, hogy kárpót-lási jegyekből létrejött családi gazdaságok, a téeszésítés, de még a feudális gazdálkodás, sőt a dicső magyarok honfoglalása előtt, a Bika csillagképtől meglehetősen távol, de ebben a galaxisban, egészen pontosan itt a Völgységben marha jó világ volt. A lankás domboldalakon, és a mezőkön szegyig érő, kövér fű hullámozott, s az itt békésen kérődző népnek úgy tetszett: örökkön tavasz honol.

Amelyik borjú a világnak erre a szegletére született, szerencsésnek volt mondható, hiszen tudhatta, hogy drága anyja teje sosem apad el, s az édes tőgyektől való elválás után sem szenved majd semmiben szükségét. A marháknak más dolguk sem akadt, mint sokasodni és szaporodni kedvükre. A tehenek természetesen tejelték is, de semmi közülük nem volt a korrupcióhoz, s nem is a múúfióznak fizettek védelmi díjat.

Így volt ez a Völgység mindkét királyi istállójához tartozó területen, amelyekben már két év-százada béke honolt, s amelyek között marhalevél nélkül közlekedhetett minden szarvat viselő párosujjú patás, beleértve a gemenci messzésgéből vagy a mecseki világvegről néha erre vetődő agancsosokat is.

A bőőőség és béke fölöttébb kedvező lehetőségeket kínált a gondolkodás, a művészetek és a tudományos-technika fejlődésének is. Ekkor filozofálgatott itt Marhavelli, s ekkor alkotott Milk el Angelo. Az sem volt hát véletlen, hogy a két királyság határmezsgyéjén, magányos lakában élő Marhahoni - aki a riskatávíró feltalálásával már korábban kiérdemelte a Múúbel-díjat - megalkotta az oly rég áhítozott fejőgépet.

Mondanom sem kell: a Szent Tehén Rend tagjai egyből rátették lábszáraikat, s onnan kezdve a masina már a Szent Fejőgép néven volt jegyezve. Csak a zarándokok láthatták a pompás találmányt a kolostállóban üvegűrá alatt. Feltéve, ha volt csoportos belépőjük, amit akkortájt érthetetlen okból az ország lakóinak természetes ellenségéről elnevezett Óriás

Darázs Központ állított ki.

A Szegyházi Rend tagjai természetesen szüzességi fogadalomban éltek, s mivel ennek legegyszerűbb megtartása a heréltetés volt, így ökrök voltak. Sehogy fel nem tudták fogni a marhák, hogy mekkora hasznot hajtana a két királyságnak a berendezés sorozatgyártása és exportálása.

Mivel a diplomácia csődöt mondott, vagyis a Szent Tehén Rend nem volt hajlandó átadni tömegtermelés céljára a proteintípust sem egyik, sem a másik királynak, ez az esemény idézte elő azt a múúúúúhatatlannak tűnő viszályt, melynek során a két királyság rendszeresen felvonultatta szarvseregeit az ideiglenesen Vérmezőnek kikiáltott zöldterületen. Mindkét múúúúúalkodó úgy vélte, először világi riválisait küldi az Örökzöld Legelőre, majd a Szegyházi ellenállást számolja fel, így téve szert a fejőgépre. A Völgység-pataktól nyugatra eső területen, vagyis Bociniában ekkor a bőőopatájú VII. Bika-csók uralkodott, míg a patak keleti blokkjának vezérbikája a kis-sé múúúúlya IV. Nagyfelsál volt.

A folytonos háborúskodást mindkét birodalom legelői megsínylették. A népnek jóformán már tehénlepényre sem telt. Bizony, bizony! Szörös idők jártak!

Sok borjú félárván maradt. Az istállókban már nem hogy aranyszalmára nem feküdhetek kérődzni a két királyság lakói, de még az aludt tej tartálékai is teljesen kiapadtak a tejtárakból.

Az egyik baromi nagy csata után azonban IV. Nagyfelsál és bájos asszonya, Tejecsuc egy-szült bikaborja szerelembe esett. Éppen ellenséges marhabelsősegektől mocskos szarvait tisztogatta a Vérmező szélén álló fának dörzsölve, mikor megpillantotta a szomszéd tehénkirálynő, Búúú Riska és VII. Bikacsók csodaszép leányát, amint az a bocinai oldal túlélőinek sebeit nyaldosta.

A bájos, hófehér szörben pompázó üsző, a messze legelőkön híres Tőgyeszép látványa teljesen letaglózta a dicső tomporú, de érző szívű ifjat, aki bár szűzi volt még, ám a csatákban roppant erejével bizonyította, hogy nem véletlenül kapta a végtelen préríken élő, jeles had-vezér hírében álló, távoli rokona után az Ülő Bika nevet.

Tőgyeszép látványa a páratlan és pártalan ifjút teljesen megigézte. Nem csak szemei borultak vörösbe, hanem úgy belepirult felkorbácsolódó vágyának okán, hogy még selymes - bár ekkor egy gemenci bérszarvaló, szekszárdi bikavérértől mocskos - szőre is veresre váltott a

hirtelen vértululástól. Úgy is maradt a derék pára, de annyi lélekjelenléte azért akadt, hogy mélyet bődülve megkérje Tőgyeszép patáit.

Bár Bocinia és Marhádia bármelyik bikája biztos elvette volna Tőgyeszépet, ha annyi szarvat is kap, ahány szőrszál farka bojtján, az ábrándos lelkületű, szalmakék szemű csodaüsző mégsem érdekből, hanem a rögvést viszont érzett szerelem okán műúzózt igent neki válaszul, hogy arany orrkarikája is beleremegett az üzekedés gondolatába.

Másnap, a hír hallatán IV. Nagyfelsál és VII. Bikacsók azonnal békét kötött, majd együttes erővel rohanták le a Szent Tehén Rend kolostállóját megszerezvén a Szent Fejőgépet. (Azt csak maguk között és nagyon halkán bögték el egymásnak, hogy mekkora marhák voltak, hogy ez nem jutott előbb eszükbe.)

A fiatalok egy évig még jegyben - és valljuk meg: gyakran a tilosban is - jár-

tak. Ez idő alatt Bikacsók és Nagyfelsál komoly mamúúúfaktúrát hozott létre, s megkezdtek a Négyboci fantáziánévvvel illetett, sorozatban gyártott fejőgépek külpiazi értékesítését.

Amikor pedig a még változatlanul vörös színben szórdellő Ülő Bika, és a még mindig hófehér - bár már egyáltalán nem szeplőtlen - Tőgyeszép a vályúhoz járultak, már ismét gazdagság és béke honolt a Völgységben.

A hetedhét legelőre szóló lakodalomban még a sánta bikák és az elhízott tehenek is táncra perdültek. A frigy okán ekkor egyesült a Völgység két királysága. Bocinia és Marhádia ettől fogva Bocinhádia néven létezett tovább.

Tőgyeszép hamarosan - talán túlon túl is hamar - egy gyönyörű üszőnek adott életet. A bámulatos csöppség a már történelmi múltba vesző Nagy Tejgazdasági Válság idején idegen-be szakadt dallasi rokonának tiszteletére a Jól Elli nevet

kapta. E mellett fontos megjegyeznünk, hogy a királyi kereszteződés folytán atyja és anyja színét egyaránt megörökölve ő maga már verestarka volt. Az első ilyen, aki felcseperedvén s a szerelmet gyakran ízlelgetve, nevéhez méltóan igen nagy számban ellett a maga képére kíváloán tejelő, nagy tűrőképességű és fölöt-tébb kezes verestarka utódokat.

Azt, hogy miféle hatások következtekben műúúdosult Bocinhádia királyság neve az évezredek alatt egyszerűen Bonhádiára, majd Bonyhádra, még nem tisztázták a marha-nyelvutatók. Biztos ismeretünk erről nincs.

Annyi azonban bizonyos, hogy még most, a nem biztos, hogy kárpótlási jegyekből létrejött családi gazdaságok idején is viszonylagos egyetértés és béke honol a Völgységben marha-fronton. Jól Elli leszármazottai pedig boldogan élnek ezen a tájékon, s uralkodói felmenőikhez hasonlóan verestarkák.

Barteczka Zsófia 6. osztályos, Szedres

JULCSI ÉS JULISKA

A tehénmeseíró pályázat gyermek kategória díjazottja (2002)

Hol volt, hol nem volt, ahol a kurta farkú malac tűr, élt egyszer egy öregasszony.

Nem volt annak semmije, csak egy kis tehénkéje. Minden nap az adott gadasszonyának friss tejecskét. A maradék tejből túró, vaj és sajt készült. En-nek az árán vette meg nagyanyó a háztartáshoz a legszükségesebbeket. Gondozta is az anyóka a tehénkéjét, ahogyan csak bírta. Etetgette, simogatta, és Julcsinak becézgette.

Ám egyszer a nagyanyó nem ment ki az istállóba, nem vitte a piacra a vaját. Csendesen meghalt. Bögött is a tehén naphosszat. De mindhiába. A rokonok városi emberek voltak. Nem kellett nekik a tehénke. Julcsira bárd és kés várt. Ám ezt ő nem várta meg. Egy óvatlan pillanatban kerekelt oldott.

Bánatosan járkált erdön-mezőn. Senki sem foglalkozott vele, hiszen sovány volt már és öregecske. Így érkezett el egy patak partjára. Szomját akarta oltani, de belecúszott. A patak sodorta. Hagyta magát. Neki már úgyis mindegy volt. Sokat hányódott így, míg nem egy fa gyökerében fennakadt. Bánatos szemekkel nézett

körül. Egy beteg színű, sovány kislányt pillantott meg a patak partján, aki melegen be volt bugyolálva, pedig hétágra süttött a nap. Vékony kezeivel a fűvet simogatta. Amikor észrevette a szerencsétlenül járt tehenet, azonnal a segítségére sietett. Persze meg sem tudta mozdítani Julcsit. Sírtak mind a ketten. Ekkor a kislány, ahogy csak bírt, hazafutott segítségért. Hamarosan négy erős férfikéz ragadta meg a hányatott sorsú tehénkét, és kiemelték a vízből.

A kislány mellette botorkált, amikor vezették. Egyiknek jobban remegett a lába, mint a másiknak. Ezután Juliska legeltette Julcsit, mivel így hívták a kislányt. Ezt Julcsi minden nap friss, habzó tejjel hálálta meg. De nem akármilyen tej volt az! Julcsi beleadta szívét, lelkét. Ez bizony a csodatej volt. Minden cseppje gyógy-szerként hatott. A legnagyobb fogyasztója persze az új gazdaasszonya, Juliska volt. Erősödött és pirult is szépen. Már versenyt futottak Julcsival a mezőn. A kislány meggyógyult. A tehénke szerető gazdára talált. Nagyanyó boldogan nézte őket a csillagok közül.

Gyerekek! Ti már ittatok csodatejet? Hát csak kóstolgassátok szorgalmasan, egyszer bizonyára Julcsi csodateje illatozik a poharatokban.

És olyan erősek lesztek, hogy csak na!

MSzSz rendkívüli küldöttközgyűlés [2003. január 23.]

A Magyar Szarvasmarha-tenyésztők Szövetsége rendkívüli Küldöttközgyűlését az indokolta, hogy a vezetőség mandátuma lejárt. Elnökké ismét Szávay Gábort, társelnökké dr. Márton Istvánt választották a küldöttek. Változás történt az Országos Ellenőrző és Számvizsgáló Bizottság élén, mivel Turi István korábbi elnök nyugállományba vonult. A Bizottság tagjai: Füller Imre (MTE), Koppány Gábor (MSZSZTE) és Széll József (HFTE). A régi-új vezetés mandátuma négy évre szól.

Tej Terméktanács Küldöttközgyűlés

Január 26-án tartotta Küldöttközgyűlését a Tej Terméktanács. Napirendi pontok:

- Az FVM által javasolt tejpiaci szabályozás megvitatása
- Elnökségi tag választás

A Közgyűlés elnöknek dr. Kis Pál Istvánt választotta meg.

A termelői és feldolgozó oldal között megegyezés ezen az ülésen nem született.

Résztaggyűlések

Egyesületünk Alapszabályában meghatározottak szerint 2003. március 11-26. között tartotta részttaggyűléseit hét régióban, két fő napirendi ponttal:

- Munkabeszámoló az Egyesület 2002. évi tevékenységéről.
- Küldöttek megválasztása.

Az Egyesület az EU csatlakozás közeledtével kihasználva a részttaggyűlések kínálta lehetőségeket felkérte az FVM Agrárrendtartási Hivatal Állati Termék Osztály osztályvezetőjét, Lukács László Urat és munkatársait a várható EU szabályozások és támogatások ismertetésére. Nagy örömről számolt, hogy a hét régióban 261 fő vett részt aktívan a tanácskozásokon.

Címlapfotó: Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes
Harmat Ákos

MTE elnökségi ülés

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete **2003. Január 28-án** tartotta elnökségi ülését Bonyhádon, a Pannónia Mg. Rt. tanácstermében.

Az elnökség hat napirendi pontot tárgyal.

· Az előző elnökségi ülésen hozott határozatok végrehajtásáról adott jelentést Tóth Róza elnök.

· Részttaggyűlések, küldöttközgyűlések szervezésével kapcsolatban tett előterjesztést Füller Imre ügyvezető igazgató.

· Beszámolót hallgatott meg a Szakbizottság legutóbbi üléséről.

· Az Egyesület pénzügyi helyzetét ismertette az ügyvezető igazgató.

· A 2002. évi tenyésztőszervezeti felülvizsgálatok és bikan-evelő szemlék végeredményét ismertette Harmat Ákos tenyésztésvezető.

· Egyebek:

- MSzSz küldöttközgyűlés

- MÁSZ elnökségi ülés

- TAURO-TRADE Kft. megkeresése (vemhes üsző behozatal)

- Hús ITV eredményei

- Küllemi munkacsoport értekezlete Franciaországban

- Belépők, kilépők

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete **2003. március 4-én** tartotta elnökségi ülését Kocséron, ahol vendéglátónk a Petőfi Mg. Szövetkezet volt.

Az elnökség öt napirendi pontot tárgyal.

Elsőként Tóth Róza elnök asszony beszámolt az előző elnökségi ülésen hozott határozatok végrehajtásáról.

Ezt követően az OMT Rt-vel kötendő két szerződés tervezetét tárgyalta az elnökség és megbízta a KSTV-vel kapcsolatos szerződés részleteinek megtárgyalásával Rác Károly elnökségi tagot és Füller Imre ügyvezető igazgatót, míg az Együttműködési Szerződéssel kapcsolatos egyeztetésekkel Ments András alelnököt Füller Imrét.

A részttaggyűlések és a választott küldöttek szervezéséről tartott beszámolót az ügyvezető.

Az elnökség megvitatta a küldöttközgyűlésre kerülő munkabeszámolót, kitűzte időpontját és meghatározta napirendi pontjait.